

OPINIÓ

Deu apunts sobre l'actualitat literària

Miquel Ripoll | 19 setembre 2024

Opina

«L'home, a la nit, encén una llàntia per a ell mateix»

Heràclit

- 1. Un encert de reedició.** Hi ha llibres que és un encert reeditar, malgrat que la seva recepció, tal vegada, no sigui del tot comercial. És el cas del llibre de **Joan Ferraté** 'Lectura de «La terra gastada», de T.S. Eliot' que acaba de veure la llum després d'anys d'estar esgotat. La nova edició, a cura de **Jordi Cornudella**, inclou les millores que Ferraté volia fer-hi i torna a posar a l'abast dels lectors un dels millors llibres de crítica literària en català elaborats a la segona meitat del segle XX. L'obra inclou la versió del poema d'**Eliot** i el comentari detallat que en va fer Ferraté. Un comentari rigorós i profund que s'endinsa en el territori simbòlic del poema de l'escriptor anglès, una de les peces més significatives i difícils de les avantguardes estètiques.
- 2. L'etern viatger.** Una altra de les novetats destacades d'aquesta tardor literària és la versió catalana dels poemes d'**Arthur Rimbaud** elaborada pel poeta mallorquí **Jaume Galmés** i publicada per Edicions 1984. Amb el títol de 'Tots els versos', aquest volum bilingüe aplega les primeres poesies de Rimbaud, destacant peces com 'Sensació' i 'El vaixell ebri'. Encara no he pogut fer una lectura acurada del text, però un dels encerts de les versions de Galmés és el seu sentit del ritme i la musicalitat, que conserva de manera magnífica la dicció de l'original francès. En síntesi, una obra que no pot faltar a les prestatgeries dels amants de la poesia i la bohèmia.
- 3. Les passes del 'flâneur'.** Un dels darrers llibre editats per l'Editorial Flâneur és l'obra d'**Hannah Arendt** 'Walter Benjamin 1892-1940', traduïda per **Yannick Garcia**. Es tracta d'un text breu que repassa la vida del filòsof jueu, destacant sobretot la seva etapa a París i el lligam del seu pensament amb el terme 'flâneur', que podríem traduir (d'una manera un poc barroera) per 'passejant'. Aquest concepte agafa en **Walter Benjamin** un fort component de modernitat i permet resignificar el pensament des del prisma de la contemplació de les grans ciutats i la vida moderna. Un assaig d'Arendt molt interessant que els lectors de Benjamin haurien de llegir.
- 4. Alenada fonda.** Un assaig d'estètica més que recomanable és el llibre de **Sebastià Perelló** 'Alenar dins el fang. El retaule de Miquel Barceló' publicat per Ensiola i que inclou unes meravelloses fotografies de **Jean Marie del Moral**. El llibre, amb una poètica propera al millor **Maurice Blanchot**, és una lectura del retaule de la Seu de l'artista felanitxer des del seu prisma plàstic i simbòlic, destacant la materialitat i la força significativa de les figures. Una escriptura que alena dins el fang de l'artista i que transforma alquímicament les paraules i els silencis contemplatius. Una joia!
- 5. Els caires del sepulcre.** Continuant amb l'element del fang, aquest estiu he pogut llegir el poemari de **Clara Fontanet** 'Sepulcre de fang' editat per Leonard Muntaner. Es tracta del poemari guanyador del **II Certamen de Poesia Jove Salvador Iborra** i, tot i ser una obra breu, és una obra molt intensa. Amb un llenguatge depurat i suggerent, Fontanet expressa els racons de l'ànima i els seus estats emocionals, teixint un conjunt textual intens i interessant. Un encert!
- 6. La lectura dels detalls.** Hi ha llibres dels quals se'n parla poc. Passen desapercibuts i de vegades no arriben a tenir el lloc magnífic que haurien de tenir. Crec que aquest és el cas de l'assaig de **Blanca Llum Vidal** 'Llegir petit. I escriure sobre literatura i amor'. Una obra breu, però molt fonda, que recull articles i escrits diversos d'una de les poetes catalanes més importants de l'actualitat. Vidal defuig els grans discursos i prefereix la lletra menuda, la lectura atenta, l'escriure la vida dels pensaments concrets. Per les seves pàgines hi desfilen filòsofs com **Buber** o **Lévinas** i escriptores com **Duras**, **Rodoreda** o **Lispector** que ajuden a configurar tot un pensament de la diferència, de l'alteritat i de l'obertura, plantejant, des del concret, temes d'abast universal. Un llibre que hauria de figurar a les prestatgeries de totes les biblioteques, privades o públiques, dels **Països Catalans**.
- 7. L'amor més dissident.** Un altre llibre de **Blanca Llum Vidal** publicat recentment és el seu assaig 'No cometràs adulteri' de la col·lecció 'Els deu manaments' de Fragmenta Editorial. És un llibre meravellós i punyent que, amb un estil poètic i abassegador, explora les implicacions polítiques de l'adulteri i l'amor dissident. En aquest text també hi apareixen reflectits bona part dels aliats de la poeta: **Miró**, **Víctor Català**, **Brossa**, **Marina Tsvetàieva**, **Duras**, etc. Escriptors i artistes que se situaren en el llindar de la norma i que s'agermanen en la reflexió de l'amor dels marges. Un text explosiu i subversiu que explora les conseqüències polítiques i socials d'entregar-se al sexe més enllà del matrimoni.
- 8. La paraula que crea món.** Un llibre publicat enguany que encara tenc pendent de llegir sencer és 'La paraula i el món. Assaigs sobre poesia catalana' de **Lluís Solà**, editat per Edicions 1984. Es tracta d'una reflexió poètica i filosòfica al voltant d'una quinzena dels millors poetes i escriptors de la literatura catalana que agafa com a fil conductor la força humana de la paraula com a creació del món simbòlic. En aquest sentit, m'agradaria destacar el magnífic text dedicat a **Joan Alcover** que destaca la força expressiva del poeta per a copsar el dolor i la dissort. Com la paraula serveix per vehicular els sentiments profunds i dotar-los de significació simbòlica universal. Un llibre que acabaré de llegir amb molt delit.
- 9. La follia dels actes.** Un llibre que sempre val la pena tenir present és 'Moderato cantabile' de **Marguerite Duras**, traduït al català per **Maria Bohigas**, editora de Club Editor. Es tracta d'una de les novel·les més conegudes de l'escriptora francesa i quan va veure la llum l'any 1958 va provocar un xoc entre el públic i els crítics. El llibre forma part d'aquest univers tan característic de Duras, dedicat a explorar la temptació de la caiguda; caiguda en l'amor, en l'alcohol, en la follia dels actes comesos sense entendre'ls. Tot un antídoto contra la correcció benpensant.
- 10. 'La Rosa de Ningú'.** El meu amic **Arnau Pons** ja té pràcticament enllestit un nou volum de les obres completes de **Paul Celan** que tradueix per a l'editorial La Breu. Es tracta del poemari 'La Rosa de Ningú' que en alemany es va publicar per primera vegada l'any 1963 i que La Breu preveu publicar a principis de l'any que ve. Una de les obres més emblemàtiques de la poesia contemporània que ha deixat empremta en poetes i filòsofs. El volum, a banda dels poemes originals i la versió catalana, inclourà un excel·lent apartat de notes explicatives del text elaborat per Pons. Cal recordar que el poeta, assagista i traductor felanitxer va guanyar el Premi Nacional espanyol de Traducció per la seva versió en català del poemari 'Cristall d'alè' de Celan. Aquesta propera traducció ben segur engrescarà els amants de la poesia i les lletres.